

21.4.2016

Københavns Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen
Center for Bydesign
Postboks 447
1505 København V

Vedr. høring om startredegyrelsen for Christiansholm

Københavns Museum har modtaget materiale vedrørende ovennævnte høring og har foretaget en gennemgang af sagen.

Historie og bygninger:

Christiansholm blev i 1696 anlagt som kunstig holm i havnen, der hvor skibe havde tilladelse til at kaste deres ballast. Initiativtager til anlæggelsen var brdr. Motzmann, der ønskede at etablere et privat værft, heraf øens oprindelige navn: Motzmanns Plads. I 1723 opkøbte Søetaten holmen for at bruge den til oplægning af artillerimateriel. Øen blev forstærket og herefter opførtes en magasinbygning i bindingsværk til opbevaring af kanonraporter (kanonvogne). Bygningen blev opført i 1732, den var 335 meter lang, havde tre fløje og en etage. På øens vestside blev der opført et vagthus til mandskabet ved Raperthuset og desuden anlagt fire slæbesteder, hvor pramme kunne lægge til. Anlægget blev afsluttet under Christian den 6., og hele øen tog navn efter kongen.

I 1742 blev Raperthuset erstattet af nye bygninger på Arsenaløen. Det nye søtøjhus, Arsenalet, blev opført af Phillip de Lange og er i dag fredet. Bebyggelsen blev anlagt i to længer med facade mod Christiansholm, da adgangsvejen til Arsenaløen oprindeligt gik over Christiansholm. Ved brolanding på Christiansholms østside anbragtes to æressøjler til at markere adgangsvejen. På Christiansholms vestside opførtes i 1754 en mastekran, som den der stadig findes på Nyholm. Langs sydsiden af Christiansholm etablerede Søetaten 18 barkasser (robåde til transport af tungt materiel) med porte til Trangraven, og i 1769 opførtes en vagt- og skolebygning samt et eksercerbatteri på øens nordside.

Christiansholm blev solgt af Søetaten til en grosserervirksomhed i 1866. Dog forbeholdt etaten sig retten til forsat at benytte mastekranen samt vagt- og skolebygning endnu et par år. Den gamle træbro mellem Christiansholm og Arsenalet blev nu nedbrudt, og i stedet opførtes broforbindelsen ved syd-østhjørnet af øen, hvor den ligger i dag. I 1869 blev mastekranen nedrevet. Vagt- og skolebygningen, der både har rummet kontor for søartilleri, kadetskole og civile erhvervsformål, blev nedrevet i 1950'erne.

Fra ca. 1878 til 1919 havde salt- og kulfirmaet A/S Christiansholms Fabrikker til huse på øen. Fabrikken udvidede kraftigt sine aktiviteter i starten af 1900-tallet og opførte flere nye anlæg, bl.a. et kedel- og maskinhus (1909), der i dag er udpeget med høj bevaringsværdi. Bygningen fremstår i ydre træk som oprindeligt, den er todelt, opført i røde tegl, har sadeltag af naturskifer, frontkvist og rundbuede vinduer med småsprossede ruder. Bygningens sydfacade flugter bolværket. I dag udgør bygningen rammen for håndværks- og turismeerhverv.

Den Danske Presses Fællesindkøb havde fra 1958 oplag af papir på Christiansholm. De store halanlæg blev opført fra ca. 1957-63. En bygning der er værd at bemærke sig, er beliggende Trangravsvej 5. Tag og trekantkvist er tilsyneladende nyt, men bygningen og dens skiltning "Den Danske Presses Fællesindkøbs-Forening" er et betydningsbærende element for den ø, der i folkemunde kaldes "Papirøen". Indkøbsforeningen overdrog bygningerne til Christiansholm Ø APS.

Anbefalinger til startredegørelsen

For at kunne bevare maskinhuset beliggende på Trangravsvej 11 bør bygningen indføres i den kommende lokalplan som bevaringsværdig. Det ville desuden være en fremtidig øjenåbner og historiefortæller, hvis Trangravsvej 5 ligeledes kunne blive bevaret og indgå i det kommende byggeri "Købehavns Haller".

Københavns Museum vil også anbefale, at lokalplanen gør plads til at markere placeringen af den gamle broforbindelse mellem Arsenallet og Christiansholm, således at det historiske samspil mellem øerne kan tydeliggøres og bæres med ind i fremtiden.

Endelig kan det anbefales at gadenavnet Trangravsvej bevares, da det henviser til "kanalen" Trangraven ved Christiansholm og Den Grønlandske Handels Plads, en havnelokalitet, hvor man kogte tran til brug for belysning af hele København.

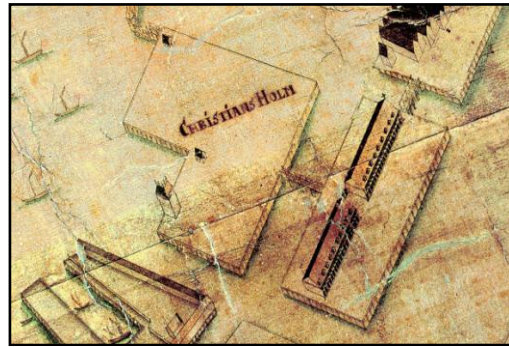
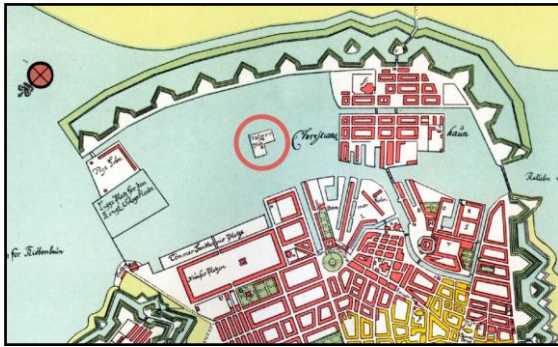
Arkæologi

Ved arbejder i grunden vil der være mulighed for at påtræffe arkæologiske levn. Der kan forventes at fremkomme eksempelvis bolværker fra øens oprindelige konstruktion, opfyldslag med genstandsmateriale tilbage fra 1600-årene, levn fra originale bygninger og skibsværft fra slutningen af 1600-tallet og det tidlige 1700-tal.

Der kan i den forbindelse henvises til museets tidligere udgravninger på de sammenlignelige og nærliggende områder Dokøen (Operahuset), Krøyers Plads og Holmen med fund af hhv. middelalderlige skibsvrag, omfattende opfyldslag med meget rigt og velbevaret genstandsmateriale fra 1700-tallet og levn af skibsarbejder i form af fx masteskure og bedding.

Mht. arkæologien anbefales det at få udført en udvidet arkivalsk kontrol forud for byggeriet. Denne vil kunne give god mulighed for at afklare mængden og typen af arkæologiske levn, som kan forventes ved jordarbejder.

Hvis der ved jordarbejder i forbindelse med anlægsarbejder påtræffes arkæologiske levn, skal Københavns Museum kontaktes omgående. Museet skal dernæst vurdere, om levnene er af en sådan karakter, at museet vil indstille til Kulturstyrelsen, at der udstedes påbud om midlertidig standsning af arbejdet i henhold til lov om museer mv. §26 (beskyttelse af jordfaste fortidsminder). Københavns Museum står, som Kulturstyrelsens repræsentant, til rådighed for en vurdering af kommende anlægsarbejder med henblik på at afklare behovet for en arkæologisk forundersøgelse forud for anlægsarbejdets begyndelse. En arkæologisk forundersøgelse vil kraftigt reducere risikoen for en uplanlagt, midlertidig standsning af arbejdet.

Venlig hilsen

Helle Ålsbøl
Museumsinspektør
Museum Curator
Københavns Museum
+45 51714544
FH1G@kff.kk.dk

Rikke Simonsen
Museumsinspektør
Museum Curator
Københavns Museum
+45 5171 4547
rikke.simonsen@kff.kk.dk